

Jiří Voskovec

NIKOTIN. Báseň dýmu. (*Libreto pro lyrický film.*)

1 Pomalé vyjasnění plátna. Hustá, válející se oblaka tabákového kouře.

2 Dým se pomalu rozptýlí. Přes celé plátno se zvolna otáčí skleněný popelník polepený doutníkovými páskami. Lesky intenzivního světla na skle popelníku. Černé pozadí.

3 Vše zmizí, jen uprostřed plátna zbude nejnápadnější střední páska popelníku s nápisem HAVANA. Páska se přibližuje, až zabírá takřka celé plátno. Promění se v bílou tabulku s nápisem KOUŘITI ZAKÁZÁNO.

Překopírovat.

4 Chodba u toalet v biografu. Nápis KOUŘITI ZAKÁZÁNO. Muž s knírkem a pěšinkou uprostřed, nezapálenou cigaretu v ústech. Rozškrtne sirku o nápis a zapálí si.

5 Nárožní budova skladiště. Na chodníku kupy beden. Na holé stěně s perspektivou zdi ubíhající ohromný nápis NO SMOKING.

6 **Detail:** Bednička s nápisem DYNAMITE.

Překopírovat.

7 Muž v čepici spěchá kolem NO SMOKING a odhazuje zbytek cigarety.

8 **Detail:** Zbytek cigarety padne do dřevité vlny u bedničky s dynamitem. Vlna chytá. Praménky dýmu se vinou přes obraz.

9 Mžiknutí bílého filmu.

10 Velmi zblízka blesk výbuchu v hustém černém dýmu. Další výbuch se projevuje novým mohutným bafnutím dýmu.

11 Červený film. Prudce se rozletují trosky.

12 Výstřel lodního děla. Jen hlaveň, která po ráně v záplavě kouře prudce odskočí zpět.

Překopírovat.

- 13 Hošík v dětském pokoji si hraje s malým dělem. Zapálí doutnák, zacpe si uši — výstřel. Něco dýmu.
- 14 Výbuchy granátů na bojišti.
Překopírovat.
- 15 Zelený film. Hořící les, dosti zblízka.
Překopírovat.
- 16 Červený film. Noční požár velkoměstského domu.
- 17 **Detail:** Ruka v tlusté bílé rukavici točí kličkou požárního automatu.
- 18 **Detail:** Červený film. Na dlažbu padne kus ohořelého trámu. Zajištění. Černý hustý dým.
- 19 **Detail:** Poplašný zvonek v činnosti.
- 20 Hasičská parní stříkačka prudce zahýbá kolem rohu. Blesknutí reflektorů. Sloup dýmu z blyštícího se komínu zakryje plátno.
Překopírovat.
- 21 Červený film. Lesk hasičských přilbic v dýmu požáru.
- 22 Červený film. Hořící trám čnící do černé noci.
Překopírovat.
- 23 **Detail:** Hořící sirka proti černému pozadí. Objeví se ruka, jež ji drží a přiblíží ji k nacpané lulce. První obláčky dýmu.
Překopírovat.
- 24 Muž s tváří amerického filmového hrdiny pokuřuje z dýmky v houpacím křesle. Před ním elektrická lampa s látkovým stínidlem.
Překopírovat.
- 25 Detailní optický rozbor dýmkového kouře, jehož oblaka se válejí a prolínají na temném pozadí v paprscích lampy.
- 26 V oblacích dýmu nad siluetou kuřákovy hlavy s dýmkou se objeví vlnící se nápis

TISÍC A JEDNA NOC KUŘÁKOVA.

Překopírovat.

Všechny tyto obrázky [27—33, pozn. ed.] objevují se na černém pozadí v horním rohu plátna, zatím co zbytek zaujímá silueta kuřáková a kouř jeho dýmky.

27 Tento nápis je pohlcen jiným: REGIE DES TABACS DE L'EMPIRE OTTOMAN.

Do kouře se vkopíruje krabička s orientálními cigaretami, nesoucí předcházející nápis. Štíhlá ušlechtilá ruka vyjme cigaretu.

Překopírovat.

28 Obličej krásné Turkyně s černým závojem zastřenými ústy a nosem. Zřejmě živě hovoří; smějící se veliké tmavé oči. Několik pramenků kouře přeběhne přes obličej.

Překopírovat.

29 Tvář snědého Turka s fezem ve veselé rozmluvě. Kouř vycházející nosem i ústy.

Překopírovat.

30 Sáček DURHAM TOBACCOS s obrázky krávy.

Překopírovat.

31 Skutečná kráva pasoucí se na prérii.

32 Opět sáček, z něhož si hrubé prsty cpou lulku.

Překopírovat.

33 Farmář mluvící s kovbojem si cpe lulku.

Překopírovat.

34 V dýmu se točí malá zeměkoule a kolem ní proskakují jména tabáků: CAPSTAN NAVY CUT MARYLAND, THREE CASTLES, DURHAM CRAVEN MIXTURE, W. D. & H. O. WILLS BRISTOL, REGIE DE L'EMPIRE OTTOMAN, PATERSON'S TUXEDO TOBACCO, VIRGINIA, PURSIČAN.

35 **Detail:** Náš kuřák vypouští z úst proud bílého dýmu.

Překopírovat.

36 Proud páry vycházející z úst živě hovořící dívky – lyžařky.

Překopírovat.

37 Skupina hezkých lyžařek mluví o překot. Bílý sníh. V pozadí černý les, na němž se dobře odráží pára vycházející z jejich úst.

Překopírovat.

38 Divoké údolí v Yellowstonském parku. Ranní mlhy se válejí na dně údolí.

Překopírovat.

39 Žlutý film. Tower Bridge v londýnské mlze.

Překopírovat.

40 Večerní Londýn. Světla aut v mlze. Světelné reklamy. Veliký světelný nápis: PICADILLY CIRCUS. Nápis CIRCUS zmizí a zbude jen PICADILLY, pod čímž proskočí ČILI LORD SALISBURY SE NUDÍ.

41 Širý anglický hall. U krbu stojí lord s rukama v kapsách.

42 Rozkročená, krbem poloozářená silueta.

43 **Detail:** Střevíc na tlustém koberci. Kulatá špička, okraj hrubozrnných kalhot. Na všem blikavý lesk krbu.

44 **Detail:** Lord zívá. Stranou na plátně jen půl obličeje. Oko s odleskem krbu se zavře, tvář se stáhne v zívnutí. Objeví se křečovitě stažená ruka protahujícího se.

45 Celý obličej: lord zívá.

46 Lord přistoupí ke kuřáckému stolku a bere si cigaretu.

47 Lord si zapaluje cigaretu zapalovačem. Terčová clonka zakryje vše až na kroužek plátna se zapalovačem a koncem cigarety.

48 Na černém pozadí nápis:

PARIS—LYON—MEDITERRANEE ČILI
ARSEN LUPIN SPĚCHÁ.

- 49 Terčová clonka se otevře. Hlava Arsena Lupina, jenž si zapalovačem zapaluje cigaretu.
Překopírovat.
- 50 Na obličeji Arsena Lupina překopírovaný ciferník kapesních hodinek. Běžící vteřinová ručička.
Překopírovat.
- 51 Arsen Lupin se dívá na hodinky v chodbičce jednouchého rychlovla-ku. Vykloní se z okna.
- 52 Pohled zvenčí vagónu. Arsen Lupin v okně. Kouř jeho cigarety uná-šený větrem.
Překopírovat.
- 53 Pára vypuštěná letící lokomotivou.
Překopírovat.
- 54 Pára, jež uniká z vroucího čajníku.
- 55 **Detail:** Dívčí prsty připravují čaj.
- 56 Dívka nalévá čaj do dvou šálek na stolku. Při tom mluví a směje se. Stranou mužské ruce sepjaté na koleně a držící hořící cigaretu. Ru-ce přijmou od dívky šálek s čajem. Dívka se svým šálkem v ruce usedne vedle na pohovku.
- 57 **Detail:** Dvoje nohy; mužské přehozené střevíce se silnou podešví, tlusté vlněné punčochy. Dívčí vedle sebe, útlé, ve střevících s pod-patkem, hedvábné punčochy.
Překopírovat.
- 58 Nohy pouličních chodců. Odhozená hořící sirka, kterou někdo za-šlápne.
Překopírovat.
- 59 Ruka, jež otočí vypínačem. Film zezelená.
- 60 **Detail:** Hasnouce dráty žárovky.
- 61 Zelený film. Padne váza, rozbije se, vedle padne tělo muže.
- 62 **Detail:** Krvácející rána pod uchem.
- 63 **Detail:** Ruka s kouřícím revolverem.
Překopírovat.
- 64 **Detail:** Ruka s lulkou, z jejíhož troubele se vine kouř.
- 65 Bílý kouř se vine šikmo přes tmavé pozadí.
Překopírovat.
- 66 Plující mraky, jež řídnou. Čisté nebe.
- 67 Objeví se velmi vysoko letící aeroplán, jenž píše bílým kouřem na obloze nápis Poezie. Udělá looping.
- 68 **Detail:** Elektrický kabel v motoru letadla. Krátké spojení. Z izolace uniká hustý doutnavý kouř.
- 69 Hořící aeroplán padá k zemi. Fotografováno z jiného letadla. Na po-zadí pole, lesy a silnice z ptačí perspektivy. Sloup dýmu zanechaný hořícím letadlem šikmo přes plátno.
- 70 Hořící trosky na zemi. Z nich vynoří se reklamní panák složený

z pneumatik MICHELIN (zpomaleno) a zapálí si doutník o hořící křídlo aeroplánu. Ukazuje prstem k nebi.

71 Na obloze jiný aeroplán píše kouřem reklamní nápis Michelin a pod tím proskočí tištěnými písmeny: LE PLUS ELASTIQUE DES PNEUS.

72 Zůstane jen tento tištěný nápis, jenž se stočí do kruhu, do kterého se prokopíruje pneumatika připevněná vzadu na autu. Nápis zmizí. Pneumatika nese jméno MICHELIN.

Překopírovat.

73 Fordka, v níž sedí u volantu mladík a beze slova podává ruku uplakané dívce, stojící u vozu. Oboustranný lehký náběh k polibku, v tom mladík se odvrátí, zapne motor a rychle odjede. Prach silnice. Dívka se sklopenou hlavou vstupuje do vilky.

Překopírovat.

74 Dívka ve svém pokoji, vyjme ze zářadří dopis a vzlykajíc zapálí jej o svíčku.

75 Úzký pruh kouře stoupající z hořícího papíru.

Překopírovat.

76 Pruh kouře stoupající z krematoria.

Překopírovat.

77 Pruh kouře stoupající z táborového ohniště.

Překopírovat.

78 Pruh kouře stoupající z Vesuvu.

Překopírovat.

79 Pruh kouře stoupající z cigarety držené v nehybné ruce.

80 Pomalé ztemnění plátna. Konec.

(Disk 2, 1925, s. 21—23.)